

KOEN VOS, OUD-PRACITOR BREDE VORMING FIRDA: 'MDT HELPT STUDENTEN OM 'IEMAND TE ZIJN''

Portret: Koen Vos
Fotograaf: Menno de Boer

Volgens Koen Vos, oud-practor Brede Vorming bij Firda, draait onderwijs om kennisvergaring én misschien nog belangrijker: het ontwikkelen van een betekenisvolle relatie met de wereld om ons heen. Daarin speelt MDT als krachtige brug tussen opleiding en maatschappelijke betrokkenheid een cruciale rol. We zochten Vos op en vroegen hem zijn gedachten te laten gaan over het in zijn ogen inspirerende, onmisbare concept 'Maatschappelijke Diensttijd'.

Koen Vos maakte het samengaan van Friese Poort en ROC Friesland (2023) in 'Firda' nog mee als practor Brede Vorming. En hoe. De onlangs gepensioneerde Vos speelde een cruciale rol in de ontwikkeling van de onderwijsvisie voor de fusie-instelling waarin bewust veel ruimte is gecreëerd voor het buiten de gebaande opleidingspaden kijken. "Onderwijs is meer dan het aanleren en ontwikkelen van vakvaardigheden. Als docent en later als practor zette ik studenten graag aan het denken door ze te laten te *doen*. Firda leidt studenten op voor het leven, via ervaringsgericht leren in onder meer projecten en tijdens expedities. Ook hierin staat 'doen' centraal en spelen 'elkaar begrijpen, ervaren, anderen ontmoeten en reflecteren' een meer dan belangrijke bijrol."

'Iemand zijn'

Toen MDT op zijn pad kwam, in dit geval via Young Impact, zag Vos direct het enorme potentieel van het concept 'maatschappelijke diensttijd'. "MDT sluit perfect aan op de Firda-onderwijsvisie om jongeren kennis te laten maken met verschillende levenssferen: privé, publiek, politiek en privaat. Ook helpt het

studenten om verder te kijken dan hun toekomstige beroep. Ze doen op een praktische manier diverse ervaringen op in heel verschillende contexten, zodat ze leren zich te verhouden tot mensen die ze niet kennen in een vaak onbekende omgeving. Filosoof Joep Dohmen stelde al dat “iemand zijn” voor veel jonge mensen een uitdaging is. MDT helpt ze om eigen keuzes te maken, persoonlijke passies te ontdekken, en actief deel te nemen aan activiteiten die aansluiten bij hun interesses. Dit versterkt het gevoel van zingeving en erkenning.”

MDT draagt dus bij aan de persoonlijke ontwikkeling van studenten. Kun je daarvan een voorbeeld geven?

“Dan denk ik meteen aan verschillende techniekstudenten die fietsen opknapten voor Oekraïense vluchtelingen. Ze plaatsten zelf een oproep via lokale media, verzamelden de fietsen op een centrale plek, voerden reparaties uit die aansloten op wat ze tijdens techniekles hadden geleerd en brachten de opgeknapte fietsen vervolgens zelf langs bij de nieuwe eigenaren. Wat dit voorbeeld en andere MDT-acties zo krachtig maakt is dat het uit de studenten zélf kwam. Ze dachten zelf na over toepasbare mogelijkheden, deden zelf voorstellen en gaven zelf invulling aan hun ervaring, wat ‘denkschaamte’ voorkwam en eigenaarschap over hun eigen leerproces bevorderde. De vraag om mee te doen en te denken, leidde tot concrete actie vanuit een intrinsieke motivatie. Dat ‘meedoen’ gebeurt lang niet altijd vanzelf. Juist daar, in dat mensen enthousiasmeren, speelt onderwijs een belangrijke rol, mits slim georganiseerd en inhoudelijk gefundeerd.”

Zeg je ‘slim organiseren’, dan leg je al snel de relatie tussen MDT en de regio ...

“Precies! MDT haakt ook aan op bredere initiatieven in Friesland, zoals ‘Bloeizone Fryslan’, dat is gericht op sociale betrokkenheid en welzijn. Het MDT Bloeizone Fryslan-programma komt op verschillende manieren terug in het curriculum van verschillende Firda-opleidingen, bijvoorbeeld als onderdeel van burgerschap of tijdens een introductieperiode. Aansluiting op zo’n regionale beweging verbindt onderwijs aan een bredere maatschappelijke context en plaatst de school, toch vaak gezien als ‘onderwijsfabriek’, midden in de samenleving. Bovendien onderstrepen succesvolle regionale ontwikkelingen het belang van MDT, wat de acceptatie binnen school alleen maar vergroot.

Onderwijs draait voor studenten niet alleen om het vergaren van kennis, maar heen. MDT is daarin de krachtige brug tussen opleiding en maatschappelijke betrokkenheid. Stel: alle 25.000 Firda-studenten doen één uur iets aan MDT, wat prima kan, dan praat je dus over 25.000 uur maatschappelijke inzet. Over *krachtig* gesproken!”

Helemaal krachtig wordt het als je, in breder verband, burgerschap in het onderwijsaanbod verankert ...

“Absoluut! Ervaringsgericht leren, zoals MDT, helpt om burgerschap in het onderwijs te verankeren, mede door het ontwikkelen van een portfolio waarin studenten reflecteren op hun ervaringen. Dit sluit ook aan bij de nieuwe kwalificatiestructuur voor burgerschap, die het belang van persoonlijke ervaringen en reflectie onderstreept en moet worden geëxamineerd via een door de school vormgegeven examen. Een portfolio zou daarvoor een passende vorm kunnen zijn dat ook nog eens aansluit bij de meer praktijkgerichte mbo-student. Het gaat erom wat de ervaring studenten brengt, omdat het hen helpt om zichzelf en dus hun rol in de samenleving te ontdekken.”

Tenslotte: wat is eigen ego minder centraal te stellen, meer te kijken naar de ander en actief deel te nemen aan de samenleving en betekenisvolle ervaringen op te doen, helpt daarbij. Verder sluit MDT aan op LOB (Loopbaanoriëntatie en Begeleiding) en Burgerschap door studenten ‘anders’ te laten nadenken over hun toekomst, hun waarden en positionering, dus hoe zij willen bijdragen aan de maatschappij. Dit gebeurt door levensecht leren, waarin zowel kennis als ervaring centraal staat. Scholen die met MDT aan de slag gaan adviseer ik geduld te hebben en klein te beginnen om zo studenten inspirerende ervaringen op te laten doen en ‘empathieavonturen’ te laten beleven. Maak je MDT tastbaar, invoelbaar, dan krijgt het vanzelf een goede, onmisbare plek in je onderwijsaanbod.”

Tien samenvattende tips:

1. **Onderwijs moet meer zijn dan kennisvergaring:** Het ontwikkelen van een betekenisvolle relatie met de wereld is cruciaal.
2. **Experimenteer met ervaringsgericht leren:** Laat studenten leren door te doen, via projecten en expedities waarin samenwerking, begrip en reflectie centraal staan.
3. **Gebruik Maatschappelijke Diensttijd (MDT) als brug:** MDT helpt studenten om verder te kijken dan hun beroep en zich te verhouden tot diverse contexten en mensen.
4. **Bevorder persoonlijke ontwikkeling:** MDT stimuleert jongeren om eigen keuzes te maken, passies te ontdekken en hun gevoel van zingeving te versterken.
5. **Geef studenten eigenaarschap over hun leerproces:** Laat hen zelf verantwoordelijkheid nemen voor projecten, wat betrokkenheid en intrinsieke motivatie verhoogt.
6. **Verbind MDT met regionale initiatieven:** Aansluiting bij bredere maatschappelijke bewegingen vergroot de relevantie en impact van MDT binnen de regio.
7. **Veranker burgerschap in het onderwijs:** Ervaringsgericht leren, zoals MDT, kan bijdragen aan het ontwikkelen van burgerschap door reflectie en portfolio-opbouw.
8. **Stimuleer betekenisvolle maatschappelijke betrokkenheid:** Onderwijs zou moeten helpen om studenten hun ego opzij te zetten en zich te richten op de ander en de samenleving.
9. **Begin klein en wees geduldig met MDT:** Start met kleinschalige projecten om studenten inspirerende en empathische ervaringen te laten opdoen.
10. **Maak MDT tastbaar en invoelbaar:** Door MDT concreet en begrijpelijk te maken, krijgt het een duurzame plaats in het onderwijs.

Colofon

Landelijk Onderwijsplatform MDT

Datum: september 2024

Geïnterviewde: Koen Vos

